

N:o 151.

Af Herr **A. P. Lind:** *Om skrifvelse till Kongl. Maj:t med anhållan om upphäfvande af sådana bestämmelser, som tillerkänna vederbörande befäl rätt att träda emellan vid afslutande af lego- och andra aftal mellan rust- och rotehållare å ena samt rekryter och soldater å andra sidan.*

Att vederbörande regementsbefäl har rätt att approbera eller kassera rekryt; att soldaten står under befälets förmynderskap och kommando i allt, hvad till tjensten hör, är någonting, som hvar och en finner vara i sin ordning. Men att vederbörande befäl skall ega rätt att inlåta sig i soldatens och rotehållarens ömsesidiga ekonomiska angelägenheter såsom legoaftal med mera dylikt, anser jag vara en rättighet, som utan den ringaste våda kan upphöra.

Ett känt förhållande är, att vid uppsättande af soldat för vakant nummer får rust- och rotehållare ej med denne fritt avsluta kontrakt på sätt de bäst kunna öfverenskomma; i flera fall inträffar, att mannen blir approberad, men med det vilkor, att rust- och rotehållare anbefalles att med honom upprätta nytt kontrakt, hvartill formulär af befälet meddelas. Detta är, rent ut sagdt, ett obehöfligt förmynderskap öfver rotehållare och soldater i deras ömsesidiga ekonomiska förhållanden — ett förmynderskap, som för länge sedan bort upphöra; dock med den inskränkning, hvad beträffar soldaten, att han för kompanichefen uppgifver, på hvilket ställe inom kompaniet han är boende.

Det har t. ex. inträffat, och kommer nog än ofta att inträffa, att den, som tagit lega som indelt soldat, anser det vara med sin fördel för enligt att i stället för torp, jemte öfriga förmåner, erhålla en kontant ersättning per år, och att rotehållaren äfven kan anse detsamma å sin sida fördelaktigt. De båda uppräta kontrakt i detta eller också i annat syfte. Men hvad blir resultatet? Jo, att vederbörande befäl ändrar eller också helt och hållet kasserar kontraktet.

Så kan till exempel soldaten ej en gång lemna sitt torp till arrende utan regements- eller kompanichefens tillåtelse.

Jag känner nog, att denna makt och myndighet öfver rotehållares och soldaters enskilda aftal endels har sin grund såväl i de emellan kronan och rotehållare upprättade knektekontrakt, som i senare Kongl. kungörelser och cirkulär, hvilka jag nu icke är i tillfälle citera. Emellertid anhåller jag ödmjukligen, att det Utskott, som får denna motion till behandling, måtte från vederbörande infordra dessa kungörelser och cirkulär, om så nödigt aktas, och hoppas jag, att så väl Utskottet som Riksdagen skola finna, att de meddelade bestämmelserna ej äro behöfliga, emedan rotehållaren och soldaten väl böra i ty fall kunna få stå i jembredd med öfriga medborgare, som råda öfver sig och gods sitt.

Möjligen invänder någon, att jag i denna motion icke vidrört båtsmansrotehållet, der rotehållare och båtsmän stå under ett alldeles liknande förmynderskap enligt roteboken. Som svar vill jag nämna, att orsaken härtill är den, att Herrar A. J. Lyth och A. P. Danielsson vid denna riksdag, i likhet med flere föregående, väckt motion om båtsmanshållets ställande på vakans, och åt hvilken motion jag önskar all framgång; härför har jag icke ansett mig böra inblanda båtsmän och deras rotehållare i denna min motion.

En annan invändning torde äfven ifrågakomma, att man skall afvakta den tiden, då jordbruket blir befriadt från såväl indelte soldaten som båtsmän. Ja, mer än önskligt vore, om så skedde, och ingen skulle mer än jag glädjas öfver en rättvisare fördelning af dessa bördor, men enligt alla tecken är, beklagligt nog, lösningen af denna fråga ännu långt aflägsen.

Mitt förslag är derföre,

att Riksdagen ville ingå till Kongl. Maj:t med anhållan, att alla bestämmelser, som tillerkänna vederbörande befäl rätt att inlåta sig i lego- och andra

aftal, som äro afslutade emellan rust- och rotehållare å ena samt rekryter och soldater å andra sidan, må upphöra att vara gällande.

Stockholm den 18 Februari 1880.

A. P. Lind.

N:o 152.

Af Herr **A. P. Lind:** *Om underdånig skrifvelse angående framläggande för näst sammanträdande adelsmöte af förslag till upphäfvande af vissa bestämmelser i de adliga privilegierna af den 16 Oktober 1723.*

Ingen torde betrida, att Ridderskapet och Adeln i Sverige ställning i forna dagar var sådan, att det egde makt att tillvälla sig fri- och rättigheter på det öfriga folkets bekostnad; rättvisligen bör emellertid på samma gång erkännas, att detta ridderskap och adel gjort fäderneslandet stora tjänster. Under senare tider har det också högsint uppoftat åtskiliga af dessa fri- och rättigheter; härför har nationen allt skäl att känna sig tacksam.

Likväl finnes ej så obetydligt qvar af de gamla förmånerna, hvilket isynnerhet inom vissa provinser vållar split och tvister. Orsaken härtill är, att dessa förmåner eller privilegier, som de kallas — och hvilka enligt min mening endast bort tillhöra personen, men ej hans arvingar och efterkommande — till och med för everdlig tid öfverflyttats på det jordområde, som personen innehade, då han erhöll privilegiet.

Inom provinserna inom Skåne, Halland, Blekinge och Bohus län är enligt adliga privilegierna af den 16 Oktober 1723 all frälse-säterijord befriad från deltagande i byggnad och underhåll af kyrka och tingshus,